

Sygn. akt II UK 45/09

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 6 października 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

z udziałem zainteresowany Urząd Gminy P.

o jednorazowe odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 października 2009 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P.

z dnia 18 czerwca 2008 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2008 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych [...] w P. z dnia 28 marca 2008 r., którym Sąd zmienił decyzję organu rentowego z 8 grudnia 2004 r. i przyznał odwołującemu się J. M. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu jakiego doznał w wyniku wypadku przy pracy w dniu 10 maja 2004 r. w wysokości odpowiadającej 25% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własną podstawę faktyczną oraz podstawę prawną zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, które przedstawiają się następująco. J. M. - zatrudniony w Urzędzie Gminy P. na stanowisku inspektora ds. gospodarki komunalnej i utrzymania dróg w pełnym wymiarze czasu pracy – w dniu 10 maja 2004 r. udał się samochodem w celu załatwienia sprawy służbowej. W drodze powrotnej ok. godziny 14.20 zjechał na lewą stronę jezdni i uderzył lewą stroną samochodu w drzewo rosnące przy drodze. Odwołujący nie był w chwili zdarzenia pod wpływem alkoholu. Posiada uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. W wyniku tego zdarzenia odwołujący doznał 5% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu z powodu obrażeń kręgosłupa oraz 20% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu z powodu zaniku nerwu wzrokowego.

W protokole ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy z dnia 21 maja 2004 r. pracodawca odwołującego - Urząd Gminy w P. nie uznał zdarzenia z dnia 10 maja 2004 r. za wypadek przy pracy. W wyniku postępowania sądowego zakończonego wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 30 września 2004 r. ustalono, że zdarzenie z dnia 10 maja 2004 r. jest wypadkiem przy pracy.

Sąd ustalił na podstawie opinii biegłych lekarzy sądowych, że bezpośrednią i w zasadzie jedyną przyczyną zdarzenia było zasłabnięcie bądź zaśnięcie odwołującego spowodowane warunkami atmosferycznymi - spadającym ciśnieniem atmosferycznym i zmęczeniem.

Na podstawie opinii biegłych sądowych lekarzy internisty, neurologa oraz kardiologa Sąd ustalił, że u odwołującego nie stwierdzono jakiegokolwiek czynnika wewnętrznego w rozumieniu choroby, który mógłby doprowadzić do zaśnięcia lub zasłabnięcia. U odwołującego nie stwierdzono chorobowych uchwytnych zmian patologicznych w stanie neurologicznym oprócz niewielkiej nadpobudliwości

nerwowej. Nie istniały u odwołującego żadne schorzenia wewnętrzne, które mogłyby doprowadzić do zdarzenia lub istniały w takim małym stopniu zaawansowania, że nie miały istotnego wpływu na zdarzenie. Odwołujący nie chorował na choroby układu krążenia, które mogły być przyczyną spornego zdarzenia. Biegli wskazali, że nie da się jednoznacznie ustalić, czy przyczyną wypadku było zaśnięcie czy też zasłabnięcie, albowiem obie te przyczyny były równie prawdopodobne i w takim samym stopniu mogły zostać spowodowane warunkami atmosferycznymi i zmęczeniem. Z ich opinii wynika jednakże jednoznacznie, że do wypadku nie doszłoby, gdyby nie czynnik zewnętrzny. Sąd ustalił, że odwołujący nie miał żadnych symptomów zaśnięcia lub zmęczenia, dlatego swoim zachowaniem nie naruszył świadomie przepisów prawa o ruchu drogowymi ani nie zachował się w sposób lekceważący te przepisy, których naruszenie mógł lub powinien przewidzieć. Tym samym nie naruszył w sposób umyślny lub rażąco niedbały tych przepisów.

Sąd stwierdził, że jako zewnętrzną przyczynę zdarzenia należy uznać zewnętrzne działanie szkodliwego czynnika na osobę ubezpieczoną powodujące uraz lub śmierć. Przez przyczynę zewnętrzną rozumie się przyczynę leżącą poza organizmem pracownika, jak np. urazy mechaniczne, działalność sił przyrody, działalność osób trzecich. W orzecznictwie sądowym przyjęto, iż przyczyną zewnętrzną jest każdy czynnik zewnętrzny zdolny wywołać w istniejących warunkach szkodliwe skutki, w tym także pogorszyć stan pracownika dotkniętego już schorzeniem samoistnym. W szczególności czynnikiem takim będzie nadmierny wysiłek przy wykonywaniu danej pracy, doprowadzający do nagłego pogorszenia się stanu zdrowia lub śmierci. Przyczyna zewnętrzna nie musi być wyłączną przyczyną wypadku. Gdy przyczyna zewnętrzna ma charakter mieszany wystarczy, że zostanie wykazane, iż bez czynnika zewnętrznego nie doszłoby do szkodliwego skutku. Zatem za wypadek przy pracy nie uważa się zdarzenia wywołanego wyłącznie przyczyną wewnętrzną, tkwiącą w organizmie ubezpieczonego.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości skargą kasacyjną organ rentowy wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz o

uchylenie w całości wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie odwołania.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), w ramach której skarżący zarzucił niewłaściwe zastosowanie art. 3 ust. 1 w związku z art. 13 i art. 14 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przez przyjęcie, że zdarzenie z 10 maja 2004 r. jest wypadkiem przy pracy skutkującym prawem do jednorazowego odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej znajdują się twierdzenia skarżącego, że:

„Poza sporem jest, iż wyłączną przyczyną zdarzenia było zawinione działanie poszkodowanego” oraz, że „poszkodowany umyślnie naruszył przepisy dotyczące ochrony życia i zdrowia, co skutkuje na podstawie art. 21 ustawy wypadkowej utratą prawa do jednorazowego odszkodowania”.

Powyższe stwierdzenia nie tylko nie są okolicznościami bezspornymi, lecz są wyraźnie sprzeczne z twierdzeniami drugiej strony, równie wyraźnie sprzeczne z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku i wreszcie w oczywisty sposób nie dotyczą podstawy skargi kasacyjnej.

Skarga kasacyjna została oparta wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), skonkretyzowanej do takiego (przez niewłaściwe zastosowanie) naruszenia wskazanego art. 3 ust. 1 w związku z art. 13 i 14 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Nie ma w podstawie skargi zarzutów dotyczących wykładni wskazanych przepisów prawa materialnego, nie ma w niej zarzutu naruszenia art. 21 powołanej ustawy i oczywiście nie ma w ogóle podstawy naruszenia przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Jeżeli się zważy na zasady postępowania kasacyjnego, że Sąd Najwyższy

rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach jej podstaw (art. 398¹³ §1 k.p.c.), oraz że w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), to dziwi powoływanie się w uzasadnieniu podstawy skargi na nowe fakty, pozostające w sprzeczności z niezakwestionowaną w skardze podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku. Taka niedopuszczalna argumentacja skargi nie podlega rozpoznaniu.

Uzasadnienie skargi nie wyjaśnia na czym miałyby polegać naruszenie w zaskarżonym wyroku wskazanych w podstawie skargi przepisów art. 13 i 14 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Przepisy te dotyczą wszak uprawnień przysługujących członkom rodziny ubezpieczonego, który zmarł, a więc sytuacji która w sprawie nie ma miejsca.

Z powyższych przyczyn rozpoznając skargę w granicach jej podstawy dotyczącej niewłaściwego zastosowania art. 3 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – do ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, Sąd Najwyższy stwierdza bezzasadność postawionego zarzutu.

Z uzasadnienia skargi w rozpoznawanym zakresie wynika że błąd subsumcji - zdaniem skarżącego - polega na nieuprawnionym potraktowaniu nagłego zdarzenia, którego przebieg został ustalony, jako zdarzenia wywołanego przyczyną zewnętrzną w rozumieniu powołanego przepisu. Według skarżącego, w sytuacji powstrzymania się przez powoda od kierowania pojazdem w czasie deklarowanego zmęczenia, spowodowałoby, że nie zaistniałaby zewnętrzna współprzyczyna zdarzenia. To jedynie umyślne przekroczenie normy zawartej w art. 3 ustawy „Prawo o ruchu drogowym” doprowadziło do powstania szkody.

Pomijając, omówioną wyżej niedopuszczalność kreowania przez skarżącego nowych faktów, w przedstawionej w skardze argumentacji nieuprawniona jest koncepcja związku przyczynowego, według – jak się wydaje – zasady sine qua non. Dla autora skargi zdaje się nie mieć znaczenia to, że urazy, które ubezpieczony doznał zostały spowodowane uderzeniem będącego w ruchu samochodu w drzewo. Odrywając się od adekwatnego związku pomiędzy wypadkiem samochodowym a doznany przez ubezpieczonego urazem, powołuje

się skarżący na stan w jakim znajdował się ubezpieczony przed przedmiotowym uderzeniem w drzewo, to jest przed przedmiotowym wypadkiem. Gdyby posłużyć się zasadą związku przyczynowego sine qua non, to możnaby poszukiwać przyczyn wypadku w każdym zachowaniu, które musiało zaistnieć ażeby mogło dojść do wypadku, np., że ubezpieczony przyszedł tego dnia do pracy, że odbywał podróż samochodem, który prowadził itp. Ustalone w zaskarżonym wyroku zażnięcie lub zaśląbnięcie ubezpieczonego nie spowodowało jako bezpośrednią konsekwencję doznanego przez niego urazu kręgosłupa i zaniku nerwu.

Uraz, który ubezpieczony doznał wynika na zasadzie bezpośredniego adekwatnego związku przyczynowego z nagłego zdarzenia – z ustalonego w sprawie uderzenia samochodu w drzewo. To między tym nagłym zdarzeniem a doznany przez ubezpieczonego urazem zachodzi związek, o którym jest mowa w powołanym w skardze przepisie zawierającym definicję wypadku przy pracy jako nagłego zdarzenia wywołanego przyczyną zewnętrzną powodującą uraz (lub śmierć), które nastąpiło w związku z pracą (związek z pracą nie jest w kasacji kwestionowany).

Mając powyższe na uwadze, wobec bezzasadności podstawy skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c.

/tp/